Lietas arhīva Nr. A42-01546-20/8
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:1215.A420154620.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 15.decembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Grabovska,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, pieteicēja tiesas sēdē pilnvarotajam pārstāvim /pers. B/, un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu Tieslietu ministrijas pilnvarotajai pārstāvei /pers. C/ un Ieslodzījuma vietu pārvaldes pilnvarotajam pārstāvim /pers. D/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirta speciālā piemaksa par darbu (dienestu), kas saistīts ar īpašu risku, papildatvaļinājums un apmaksāts darba pārtraukums, un mantisko zaudējumu atlīdzināšana.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs 2019.gada 20.decembrī vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – pārvalde) ar iesniegumu (*lietas 21.-22.lapa*), kas tika pārsūtīts Tieslietu ministrijai (*lietas 40.-43.lapa*) atbildes sniegšanai. Minētajā iesniegumā pieteicējs lūdza veikt atkārtotu darba vides risku novērtējumu ieslodzījumu vietā /Nosaukums/, pārrēķināt darba samaksu par iepriekšējo periodu un ļaut tiesības uz papildatvaļinājumu.

Ar Tieslietu ministrijas (turpmāk – ministrija) 2020.gada 6.februāra lēmumu Nr.1-4.1/14 (*lietas 13.-21.lapa*) noraidīts pieteicēja lūgums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (turpmāk – lēmums).

Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Ministrijai nav pamata izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pārvaldei tiktu uzdots aprēķināt un izmaksāt pieteicējam speciālo piemaksu par darbu (dienestu), kas saistīts ar īpašu risku. Piemaksas par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, ievērojot, ka mēnešalga tiek noteikta atbilstoši amatpersonas konkrētām veicamajām funkcijām, vairs netiek paredzētas, jo amatpersonas mēnešalga noteikta atkarībā no veicamo dienesta pienākumu sarežģītības, atbildības līmeņa un citiem pamatkritērijiem, kas ņemti vērā, izstrādājot amatu klasifikatoru un grupējot saimes un līmeņus mēnešalgu grupās.

Pieteicēja subjektīvais viedoklis par pazeminātu darba vides riska pakāpi nav izvērtējams pēc būtības. Kompetentā iestāde Valsts darba inspekcija nav konstatējusi, ka pārvalde attiecībā uz Uzraudzības daļas amatpersonu darba drošības riskiem ir noteikusi neatbilstošu pakāpi (līmeni).

[1.2] Ne Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma (turpmāk – Dienesta gaitas likums) 30.pantā, ne citā šā likuma normā nav paredzēts piešķirt pārvaldes amatpersonas darba laikā ieskatāmu papildu pārtraukumu sakarā ar īpašu risku, tādējādi ministrijai nav pamata uzdot pārvaldei lemt par papildu pārtraukuma piešķiršanu pieteicējam.

[1.3] Papildatvaļinājumu piešķiršanas gadījumi amatpersonām ir noteikti Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā (turpmāk – Atlīdzības likums). Neviens no Atlīdzības likuma 42.pantā paredzētajiem gadījumiem neietver tiesības uz papildatvaļinājumu par dienestu (darbu), kas saistīts ar īpašu risku. Tādas tiesības neizriet arī no Dienesta gaitas likuma 3.panta otrajā daļā noteiktajiem izņēmuma gadījumiem, līdz ar to ministrijai nav pamata uzdot pārvaldei lemt par papildatvaļinājuma piešķiršanu saskaņā ar Darba likuma 151.panta pirmās daļas 2.punktu.

[2] Nepiekrītot lēmumam, pieteicējs vērsās ar pieteikumu tiesā (*lietas 4.-11.lapa*).

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Atbildētāja lēmumā deklaratīvi atsaucas uz vairāku normatīvo aktu normām, kas šajā konkrētajā gadījumā nav piemērojamas, jo tiek atrautas no citām normām, kas būtu vērtējamas kopsakarā. Atbildētāja ir formāli atsaukusies uz tiesību normām un piemērojusi tās gramatiski, neiedziļinoties tiesību normu būtībā un darba vides riku izvērtēšanas institūtā.

[2.2] Likumdevējs nepārprotami norādījis, ka nav pieļaujama atšķirīga attieksme pret vienādos apstākļos esošām personām. Pieteicējs atsaucas uz Dienesta gaitas likuma 3.panta otro daļu. Pie vienādiem riskiem /Nosaukums/medicīnas personāls un tulki saņem speciālās piemaksas, bet cietuma uzraugu personāls, kura riski ieroča klātbūtnes dēļ pēc būtības vēl vairāk paaugstinās, jo jāatbild par visu personu drošību, šādas piemaksas nesaņem.

Pieteicējs norāda, ka nav pieļaujams, ka cietuma personāls (mediķi vai tulki) ir izredzētie attiecībā pret cietuma uzraugiem, atrodoties vienādos apstākļos tajā pašā vietā /Nosaukums/slimnīcā, kur var inficēties, piemēram, ar tuberkulozi, vienas personas par to saņem piemaksu par darbu, kas saistīts ar īpašu risku, bet citām personām tiek piemērota atšķirīga attieksme.

Turklāt konkrētajā gadījumā nevar pastāvēt atšķirības starp personu, kura nodarbināta uz civiltiesiska līguma pamata, un amatpersonu ar speciālo dienesta pakāpi, jo esošie darba vides riska faktori abas salīdzināmās personu grupas ietekmē vienādi.

[2.3] Pieteicējam ir tiesības uz piemaksu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, saskaņā ar Atlīdzības likuma 15.pantu.

[2.4] Pieteicējs vēlas panākt, lai atbildētāja veic atkārtotu darba vides risku izvērtēšanu atbilstoši faktiskajiem apstākļiem, kā arī veic darba

samaksas pārrēķinu un ļauj izmantot tiesības uz papildatvaļinājumu par darbu, kas saistīts ar īpašu risku.

[3] Ministrija rakstveida paskaidrojumos (*lietas 33.-38.lapa*) pieteikumu neatzīst, atsaucoties uz lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus norāda turpmāk minēto.

[3.1] Daļa no pieteikumā norādītiem argumentiem ir saistīti ar darba vides risku izvērtēšanu, kur kompetentā iestāde, kas īsteno valsts uzraudzību un kontroli darba aizsardzības jomā un kurai šajā jomā ir pakļauti visi darba devēji, tostarp pārvalde, ir Valsts darba inspekcija.

Valsts darba inspekcijas pārbaudes rezultāti neietekmē izskatāmo lietu, jo pieteicēja tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu neizriet no darba aizsardzību reglamentējošām tiesību normām.

[3.2] Pieteicējs nepamatoti norāda, ka lēmumā ministrija formāli atsaucās uz tiesību normām un to piemērošanā izmantoja tikai gramatisko (filoloģisko) interpretācijas metodi, kā arī deklaratīvi norādīja uz vairākām tiesību normām, kas izskatāmajā lietā nav piemērojamas.

Ministrija analizēja piemaksu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, vēsturisko attīstību, tostarp likumdevēja gribu, atsakoties no pārvaldes amatpersonām maksājamām piemaksām par dienestu, un šāda regulējuma mērķi.

Likumdevēja mērķis, kopš 2017.gada 1.janvāra nosakot jaunu atlīdzības sistēmu, bija vienkāršot atlīdzības sistēmu un atteikties no pārvaldes amatpersonām izmaksājamām piemaksām par dienestu, kas ir saistīts ar īpašu risku. Šādus riskus likumdevējs vispārīgi ir apzinājies un atlīdzību par tiem noteica, grupējot amatu saimes un līmeņus mēnešalgu grupās. Pieteicēja amata mēnešalgas grupa noteikta, ņemot vērā regulāru dienesta pienākumu izpildi nemainīgā vidē un to, ka dienesta pienākumu izpilde pastāvīgi ir saistīta ar īpašiem riskiem un bez tiem dienesta pienākumu izpilde nebūtu iespējama.

[3.3] Pieteicējs kļūdaini uzskata, ka viņam ir tiesības uz piemaksu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, saskaņā ar Atlīdzības likuma 15.pantu.

Pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm iespējamās piemaksas noteiktas Ministru kabineta 2016.gada 13.decembra noteikumos Nr.806 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm mēnešalgu un speciālo piemaksu noteikšanas kārtību un to apmēru" (turpmāk – noteikumi Nr.806) (spēkā no 2017.gada 1.janvāra), noteikumi Nr.806 neparedz piemaksas par dienestu, kas ir saistīts ar īpašu risku.

[3.4] Saskaņā ar tiesu praksē paustajām atziņām darbs civildienestā atšķiras no privātajā sektorā veicamā darba gan pēc tiesisko attiecību nodibināšanas juridiskajiem aspektiem, gan veicamā darba mērķiem. Ierēdņi ir tādās publiski tiesiskajās attiecībās ar valsti, kurās (pretēji darba tiesībās noteiktajam) nepastāv līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips. Ņemot vērā ierēdņu lomu un uzdevumus valsts pārvaldes funkciju īstenošanā, valsts vienpusēji regulē arī ierēdņu pilnvaras, darba tiesību aizsardzību, atalgojumu un sociālās garantijas, kā arī dienesta attiecību izbeigšanu. Līdz ar to ir pieļaujams, ka tiesības pildīt valsts civildienestu, salīdzinot ar darba tiesiskajām attiecībām, regulē citas tiesību normas un šis tiesiskais regulējums var būt atšķirīgs.

Tādējādi attiecībā uz amatpersonām un darbiniekiem ir pieļaujams arī atšķirīgs normatīvais regulējums par speciālām piemaksām.

[3.5] Pieteicējs kļūdaini uzskata, ka viņam pienākas papildatvaļinājums par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku. Ņemot vērā to, ka pieteicējs ir amatpersona ar speciālo dienesta pakāpi, uz pieteicēju attiecas tikai tie darba tiesiskās attiecības reglamentējošie normatīvie akti, uz kuriem likumdevējs ir norādījis Dienesta gaitas likumā.

[3.6] Tiesību normas neparedz pārvaldes amatpersonu ar speciālo dienesta pakāpi tiesības uz pārtraukumu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku. Likumdevējs izsmeļoši noteicis amatpersonām paredzētus pārtraukumus, un šis saraksts nav paplašināms, atsaucoties uz amatu līdzību vai jebkādiem citiem apstākļiem.

[3.7] Pieteicējs kļūdaini uzskata, ka viņš atrodas salīdzināmos apstākļos ar ieslodzītām personām. Ieslodzītie ir īpaši pakļautas personas, kuras izcieš sodu vai atrodas apcietinājumā, pamatojoties uz tiesas nolēmumu. Savukārt amatpersonas nodrošina ieslodzīto uzraudzību, ar mērķi nodrošināt cietuma iekšējās kārtības noteikumu ievērošanu. Uz minēto personu grupām nav attiecināmi vienlīdzīgi nosacījumi par drošību un veselības aizsardzību.

[3.8] Tā kā pieteicējam nav tiesību uz speciālo piemaksu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, Darba likuma 145.panta sestajā daļā paredzēto papildu pārtraukumu un Darba likuma 151.panta pirmās daļas 2.punktā paredzēto papildatvaļinājumu, viņam nav arī tiesību uz zaudējumu atlīdzināšanu.

[4] Pārvalde rakstveida paskaidrojumos (*lietas 104.-107.lapa*) pieteikumu neatzīst, norāda turpmāk minēto.

[4.1] Nav pamata pārvaldes amatpersonām maksāt Atlīdzības likuma 15.panta pirmajā daļā paredzēto speciālo piemaksu par darbu (dienestu), kas saistīts ar īpašu risku, jo to kā atsevišķu piemaksas veidu neparedz noteikumi Nr.806.

[4.2] Attiecībā uz pieteicēja norādīto par pazeminātu darba vides riska pakāpi, pārvalde norāda, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.660) 10.punktu šo noteikumu ievērošanu kontrolē Valsts darba inspekcija. Konkrētajā gadījumā tā nav konstatējusi, ka pārvalde attiecībā uz Uzraudzības daļas amatpersonu darba drošības riskiem ir noteikusi neatbilstošu pakāpi (līmeni).

[5] Tiesas sēdē pieteicējs un pieteicēja pārstāvis uzturēja iesniegto pieteikumu, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

Pēc tiesas lūguma pieteicējs precizēja pieteikumu par zaudējumiem, norādot, ka līdz atlīdzināt zaudējumus nesaņemtās piemaksas par darbu ar īpašu risku apmērā no 2019.gada 1.marta līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim.

[6] Ministrijas pilnvarotā pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem, sniedzot papildu paskaidrojumu, ka neizpildās priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai, jo tiesību normas neparedz ministrijai pārvērtēt darba vides riskus, turklāt uz pieteicēju ir attiecināmi speciālie normatīvie akti par darba samaksu, kas neparedz papildu piemaksas par dienestu, kas ir saistīts ar īpašu risku, papildatvaļinājums par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, kā arī neparedz pārtraukumu darba laikā par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku.

[7] Pārvaldes pilnvarotais pārstāvis tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz rakstveida paskaidrojumā norādīto argumentāciju. Papildus tiesas sēdē paskaidroja, ka darbinieks (tulks, medicīnas darbinieks) neatrodas salīdzināmā stāvoklī ar amatpersonu ar īpašo dienesta pakāpi, atšķiras ne tikai normatīvais regulējums par darba samaksu un riskiem, bet arī tiesību un pienākumu apjoms, kā arī sociālo garantiju grozs.

Motīvu daļa

[8] Izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, uzklausījusi tiesas sēdē procesa dalībnieku paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteikums nav pamatots.

[9] Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) judikatūrā ir nostiprinājusies atziņa, atbilstoši kurai, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta

prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi. Turklāt šādā gadījumā tiesa nav saistīta tikai ar administratīvā akta pamatojumā norādītajiem argumentiem. Izskatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu. Konstatējot, ka kāds labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikums nav iestājis, tiesai nav pamata apmierināt prasījumu *(Augtākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punkts*).

[10] Lietā nav strīda par faktiskajiem lietas apstākļiem, ka pieteicējs ir amatpersona ar speciālo dienesta pakāpi un no 2019.gada 1.marta pilda dienestu /Nosaukums/ Uzraudzības daļā vecākā uzrauga amatā.

Lietā ir izšķirams jautājums, vai pieteicējam kā amatpersonai ar speciālo dienesta pakāpi ir tiesības saņemt papildu piemaksas par dienestu, kas ir saistīts ar īpašu risku, papildatvaļinājumu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, kā arī apmaksātu pārtraukumu darba laikā par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku.

[11] Analizējot jautājumu par īpašajiem riskiem, atalgojumu, atpūtas laiku, piemaksām amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi, konstatējams turpmāk minētais.

Laika posmā no 2010.gada 1.jūlija līdz 2016.gada 31.decembrim spēkā bija Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.568 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm mēnešalgu un speciālajām piemaksām" (turpmāk – noteikumi Nr.568). Noteikumi Nr.568 paredzēja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm mēnešalgas apmēru un noteikšanas kārtību, speciālās piemaksas, to apmēru, piešķiršanas un izmaksas kārtību. Tāpat noteikumu Nr.568 11.2.apakšpunkts noteica speciālās piemaksas par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, un par nosacījumiem, kas saistīti ar dienesta specifiku. Noteikumu Nr.568 4.pielikumā bija paredzētas šādas piemaksas: par darbu ar ieslodzītajiem Latvijas Cietumu slimnīcā, par darbu ar ieslodzītajiem, kuri notiesāti ar brīvības atņemšanu uz mūžu, apcietinājuma kā drošības līdzekļa vai brīvības atņemšanas kā kriminālsoda izpildes nodrošināšanu.

Tādējādi secināms, ka likumdevējs, pieņemot noteikumus Nr.568, bija izvērtējis dienesta specifiku, un normatīvais regulējums amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi (tajā skaitā arī pieteicējam) noteica speciālu piemaksu par tādiem amata pienākumiem un riskiem, uz kuriem norādīts arī pieteicēja pieteikumā.

Ar Ministru kabineta 2013.gada 27.decembra rīkojumu Nr.675 „Par Koncepciju par jaunu darba samaksas sistēmu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm" (turpmāk – koncepcija) atbalstīts koncepcijas par jaunu darba samaksas sistēmu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm 3.2.apakšpunktā ietvertā risinājuma 2.variants, uz jauniem principiem balstīta darba samaksas sistēma. Koncepcijā noteikts, ka piemaksas par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, vairs netiek paredzētas, jo amatpersona ar speciālo dienesta pakāpi mēnešalgu saņems atkarībā no veicamo dienesta pienākumu sarežģītības, atbildības līmeņa un citiem pamatkritērijiem, kas tiks ņemti vērā, izstrādājot amatu klasifikatoru un grupējot saimes un līmeņus mēnešalgu grupās (http://titania.saeima.lv/LIVS 12/SacimaLIVS12.nsf/0/ABB5I5A29B4C6C7AC225804C00201DFC?OpcnDocument).

Atlīdzības likuma 4.panta ceturtā prim daļa ar 2016.gada 23.novembra likumu „Grozījumi Valsts un pašvaldības institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā" (stājās spēkā 2017.gada 1.janvārī) tika izteikta jaunā redakcijā: „Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm mēnešalgas apmēru nosaka, klasificējot amatus atbilstoši Ministru kabineta noteiktajam Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amatu katalogam un ņemot vērā amatam atbilstošo mēnešalgu grupu". Minēto likuma grozījumu likumprojekta anotācijā norādīts, ka tiesiskā regulējuma mērķis ir pilnā apmērā nodrošināt jaunas darba samaksas sistēmas ieviešanu amatpersonām, lai sasniegtu koncepcijas mērķi – darba samaksas sistēmas pilnveidošana un darba samaksas paaugstināšana amatpersonām, lai nodrošinātu motivāciju uzsākt un turpināt dienestu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs un pārvaldē, paaugstināt kvalifikāciju un virzīties pa karjeras kāpnēm, nosakot līdzīgu darba samaksu par vienādas sarežģītības dienesta pienākumu izpildi, kā arī darba samaksas sistēmas caurspīdīgums. Ieviešot šādus grozījumus, likumdevējs paredzējis, ka lielākā daļa piemaksu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, un par nosacījumiem, kas saistīti ar dienesta specifiku, ievērojot, ka mēnešalga tiek noteikta atbilstoši amatpersonas konkrētām veicamajām funkcijām, vairs netiek paredzētas, jo amatpersonas mēnešalga tiek noteikta atkarībā no veicamo dienesta pienākumu sarežģītības, atbildības līmeņa un citiem pamatkritērijiem, kas ņemti vērā, izstrādājot amatu klasifikatoru un grupējot saimes un līmeņus mēnešalgu grupās.

Tādējādi likumdevēja mērķis, no 2017.gada 1.janvāra nosakot jaunu atlīdzības sistēmu, bija vienkāršot atlīdzības sistēmu un atteikties no Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām izmaksājamām piemaksām par dienestu, kas ir saistīts ar īpašu risku. Šādus riskus likumdevējs vispārīgi ir apzinājies un atlīdzību par tiem ir noteicis, grupējot amatu saimes un līmeņus mēnešalgu grupās. Pieteicēja amata mēnešalgas grupa noteikta, ņemot vērā regulāru dienesta pienākumu izpildi nemainīgā vidē un to, ka dienesta pienākumu izpilde pastāvīgi ir saistīta ar īpašiem riskiem, piemēram, dienesta ieroča nēsāšana, darbs ar ieslodzītajām personām u.c. un bez tiem dienesta pienākumu izpilde nebūtu iespējama.

Tiesa atzīst par pamatotu lēmumā minēto skaidrojumu, ka apstāklis, ka normatīvais akts izdots, pamatojoties tostarp uz Atlīdzības likuma 15.panta pirmo daļu, pats par sevi nav izšķirošs, lai attiecībā uz pārvaldes amatpersonu, kam ir speciālā dienesta pakāpe, piemērotu citu normatīvo aktu tikai tāpēc, ka tas paredz speciālo piemaksu par darbu, kas saistīts ar īpašu risku, bet normatīvais akts, kas attiecas uz pārvaldes amatpersonu, kam ir speciālā dienesta pakāpe, to neparedz.

Konkrēti, Atlīdzības likuma 15.panta pirmās daļas norma stājās spēkā 2010.gada 1.janvārī un nav grozīta. Uz minētās tiesību normas pamata attiecībā uz amatpersonām iepriekš bija izdoti noteikumi Nr.568 (zaudēja spēku 2017.gada 1.janvārī, kad spēkā stājās noteikumi Nr.806). Vēsturiski saskaņā ar noteikumu Nr.568 11.2.apakšpunktu amatpersona par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, un par nosacījumiem, kas saistīti ar dienesta specifiku, saņēma speciālo piemaksu. Noteikumu Nr.568 4.pielikums cita starpā paredzēja šādas piemaksas: par darbu ar ieslodzītajiem Latvijas Cietumu slimnīcā (14.punkts); par darbu ar ieslodzītajiem, kuri notiesāti ar brīvības atņemšanu uz mūžu (15.punkts); par apcietinājuma kā drošības līdzekļa vai brīvības atņemšanas kā kriminālsoda izpildes nodrošināšanu (16.punkts). Savukārt pārējo valsts tiešās pārvaldes iestāžu amatpersonu un darbinieku, kas nav amatpersonas, darba samaksu un tās noteikšanas kārtību, tostarp speciālās piemaksas par darbu, kas saistīts ar īpašu risku, un iestādes un amatu grupas, kurās amata (dienesta, darba) pienākumu izpilde ir saistīta ar īpašu risku, noteic Ministru kabineta 2013.gada 29.janvāra noteikumi Nr.66 „Noteikumi par valsts un patvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību" (turpmāk – noteikumi Nr.66). Tas nozīmē, ka jau sākotnēji ar noteikumiem Nr.568 tika nošķirta pārvaldes amatpersonu ar speciālo dienesta pakāpi darba samaksas noteikšanas kārtība no pārējo valsts vai pašvaldības institūciju amatpersonu (darbinieku) darba samaksas noteikšanas kārtības. Darba samaksas jautājumus, tajā skaitā speciālās piemaksas par darbu, kas saistīts ar īpašu risku, dažādām valsts vai pašvaldības institūcijas amatpersonām (darbiniekiem) reglamentē atšķirīgi.

[12] No Atlīdzības likuma 2.panta sestās un septītās daļas izriet, ka par valsts vai pašvaldības institūcijas amatpersonām (darbiniekiem) Atlīdzības likuma izpratnē uzskatāmas personas, kuras tostarp nodarbinātas Atlīdzības likuma 2.panta pirmās daļas 12.punktā minētajās tiešās pārvaldes iestādēs, pamatojoties uz darba līgumu, kuras pilda valsts dienestu, kuras ir ievēlētas, apstiprinātas vai ieceltas amatā vai citādi pilda noteiktus amata (dienesta, darba) pienākumus valsts vai pašvaldības institūcijā. Amatpersonām (darbiniekiem) piemērojamas darba tiesiskās attiecības, amata tiesiskās attiecības vai dienesta gaitu regulējošu normatīvo aktu normas tiktāl, ciktāl to nenosaka šis likums.

Atbilstoši Atlīdzības likuma 3.panta pirmajai daļai valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu atlīdzību veido darba samaksa, sociālās garantijas un atvaļinājumi. Savukārt darba samaksa Atlīdzības likuma izpratnē ir mēnešalga, piemaksas, prēmijas un naudas balvas.

Saskaņā ar Atlīdzības likuma 15.panta pirmo daļu amatpersona (darbinieks) saņem speciālās piemaksas par darbu (dienestu), kas saistīts ar īpašu risku, par nosacījumiem, kas saistīti ar amata (dienesta, darba) specifiku, par diplomātisko rangu, izdienu un speciālo dienesta pakāpi. Speciālās piemaksas, to apmērus un piešķiršanas un izmaksas kārtību reglamentē Ministru kabinets. Tādējādi minētā norma kopumā attiecas arī uz pārvaldes amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi.

Ministru kabinets, pamatojoties uz Atlīdzības likuma 15.panta pirmo daļu, izdevis vairākus noteikumus, kas paredz speciālās piemaksas dažādu profesiju nozarēm. Piemēram, Ministru kabineta 2018.gada 18.decembra noteikumi Nr.851 „Noteikumi par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu veselības aprūpes jomā nodarbinātajiem" noteic piemaksas par darbu, kas saistīts ar īpašu risku; Ministru kabineta 2014.gada 26.augusta noteikumos Nr.509 „Noteikumi par karavīra mēnešalgas un speciālo piemaksu noteikšanas kārtību un to apmēru" nav paredzētas piemaksas, kas saistītas ar īpašu risku.

Pārvaldes amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi iespējamās piemaksas noteiktas noteikumos Nr.806. Šie noteikumi neparedz piemaksas par dienestu, kas ir saistīts ar īpašu risku. Proti, speciālās piemaksas par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, ir integrētas pārvaldes amatpersonas ar īpašo dienesta pakāpi kopējā darba samaksā, neizdalot turpmāk to atsevišķi, jo atbilstoši koncepcijā (http://titania.saeima.lv/LIVS 12/SacimaLIVS12.nsf/0/ABB5I5A29B4C6C7AC225804C00201DFC?OpcnDocument) norādītajam speciālās piemaksas par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, un par nosacījumiem, kas saistīti ar dienesta specifiku, iepriekš tika piešķirtas par regulāru dienesta pienākumu izpildi nemainīgā vidē, dienesta pienākumu izpilde pastāvīgi ir saistīta ar šiem riskiem un bez tiem dienesta pienākumu izpilde nebūtu iespējama. Šobrīd spēkā esošā atlīdzības sistēma paredz, ka amatpersona mēnešalgu saņem atkarībā no veicamo dienesta pienākumu sarežģītības, atbildības līmeņa un citiem pamatkritērijiem, kas ņemti vērā, izstrādājot amatu klasifikatoru un grupējot saimes un līmeņus mēnešalgu grupās.

Pamatojoties uz Atlīdzības likuma 7.[1]panta piektās daļas 1., 2. un 3.punktu un Dienesta gaitas likuma 22.panta trešo daļu, izdoti Ministru kabineta 2016.gada 13.decembra noteikumi Nr.810 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amatu klasifikāciju" (turpmāk – noteikumi Nr.810). Minētie noteikumi noteic vienotu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un pārvaldes amatpersonu ar speciālo dienesta pakāpi amatu klasifikācijas sistēmu un amatu klasificēšanas kārtību, amatu katalogu, kā arī amatiem noteiktās augstākās speciālās dienesta pakāpes un atbilstošās mēnešalgu grupas. Amatu klasifikācijas sistēmas pamatā ir Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un pārvaldes amatpersonu ar speciālo dienesta pakāpi katalogs, kas ir iestādes tiešo funkciju (funkcija vai uzdevums, kas ir paredzēts iestādes darbību regulējošajā speciālajā normatīvajā aktā) veikšanā iesaistīto amatu sistematizēts apkopojums. Amatu katalogā ir sniegts amatu saimju un apakšsaimju apraksts, kā arī amatu saimei nepieciešamā izglītības tematiskā joma (izņemot amatus, kuriem noteiktā minimālā prasība attiecībā uz izglītības līmeni ir vidējā izglītība), līmeņa raksturojums, amata nosaukums, attiecīgajam amatam atbilstošo pamatpienākumu apraksts un amatam noteiktā augstākā speciālā dienesta pakāpe. Pamatojoties uz amata saimi un līmeni, amatam nosaka atbilstošo mēnešalgu grupu.

No minētā secināms, ka visus riskus, tajā skaitā drošības un veselības jomā, kas attiecas uz pārvaldes amatpersonām ar īpašajām dienesta pakāpēm, pārvalde ņem vērā, tieši grupējot amatu saimes un līmeņus mēnešalgu grupās.

Tiesa norāda, ka noteikumi Nr.806 paredz speciālās piemaksas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un pārvaldes amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi, konkrēti, piemaksu par speciālo dienesta pakāpi, kā arī piemaksu par nosacījumiem, kas saistīti ar amata (dienesta) specifiku, tajā skaitā: piemaksu amatpersonām, kuras pilda ar informācijas tehnoloģiju un sakaru jomu saistītus dienesta pienākumus, tai skaitā kibernoziegumu apkarošanas jomā; piemaksu par dienesta pienākumu pildīšanu kopā ar dienesta suni; piemaksu amatpersonām, kuras veic zemūdens darbus; piemaksu gaisa kuģa apkalpes loceklim par katru nolidoto stundu.

Kaut arī noteikumi Nr.806 ir izdoti, pamatojoties uz Atlīdzības likuma 15.panta pirmās daļas pamata, šie noteikumi neparedz Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm atsevišķi piemaksu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku. Tādējādi secināms, ka attiecībā uz pieteicēju nav piemērojams Atlīdzības likuma 15.pantā noteiktais regulējums par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku.

[13] Pieteicējs norāda, ka nav pieļaujama atšķirīga attieksme starp medicīnas darbiniekiem un tulkiem, kas tiek nodarbināti pārvaldē uz darba tiesisko attiecību pamata, un amatpersonām, tostarp pieteicēju, kas pilda profesionālo dienestu pārvaldē kā cietuma uzraugs. Pieteicēja ieskatā atšķirīgā attieksme izpaužas tādējādi, ka /Nosaukums/medicīnas personālam un tulkiem ir noteiktas speciālās piemaksas, bet cietuma uzraugu personālam šādas piemaksas nav noteiktas. Pieteicējs uzskata, ka nevar pastāvēt atšķirības starp personām, kuras nodarbinātas uz darba tiesisko attiecību pamata, un amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi, jo darba vides faktori abas salīdzināmās grupas ietekmē vienādi.

Attiecībā par pieteicēja argumentiem par diskriminācijas faktu un atšķirīgo attieksmi pret Ieslodzījuma vietas uzraugu, salīdzinot ar medicīnas personālu un tulku identiskā situācijā, vienādos apstākļos, tiesa norāda turpmāk minēto.

[13.1] Pieteicējs atsaucas uz Darba likuma 151.panta pirmās daļas 2.punktā paredzēto ikgadējo apmaksāto papildatvaļinājumu, ko piešķir darbiniekiem, kuru darbs saistīts ar īpašu risku, – ne mazāk kā trīs darba dienas.

Tiesa nepiekrīt pieteicējam, ka šī tiesību norma būtu attiecināma uz pieteicēja gadījumu turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Dienesta gaitas likuma 3.panta otrajā daļā nepārprotami norādīts, ka nav pieļaujama atšķirīga attieksme pret vienādos apstākļos esošām personām. Atšķirīgās attieksmes aizliegums ir nostiprināts arī Darba likuma 7.pantā. Līdz ar to pienākums pret cietuma uzraugiem pielietot vienlīdzīgu attieksmi kā pret cietuma slimnīcas personālu, tulkiem un notiesātām personām izriet no Latvijas Republikas Satversmes 91.panta.

Dienesta gaitas likuma 32.pants noteic, ka amatpersona saņem atlīdzību, kuru nosaka atbilstoši Atlīdzības likumam, savukārt Darba likuma 2.panta otrā daļa noteic, ka tiem valsts un pašvaldību institūciju darbiniekiem, kuriem atlīdzību un citus ar to saistītos jautājumus regulē Atlīdzības likums, nepiemēro attiecīgās šā likuma normas.

Tā kā pieteicējs ir amatpersona ar speciālo dienesta pakāpi, uz pieteicēju attiecas tikai tie darba tiesiskās attiecības reglamentējošie normatīvie akti, uz kurām likumdevējs ir norādījis Dienesta gaitas likumā. Dienesta gaitas likuma 3.panta otrā daļa neparedz attiecībā uz amatpersonu ar speciālām dienesta pakāpēm piemērot tās Darba likuma normas, kas attiecas uz jautājumu par apmaksātu ikgadējo papildatvaļinājumu par darbu, kas saistīts ar īpašu risku. Tāpat šādu apmaksātu papildatvaļinājuma veidu nenoteic Atlīdzības likuma 42.pants, kurā uzskaitīti gadījumi, kādos pārvaldes amatpersonas var pretendēt uz apmaksāto papildatvaļinājumu.

[13.2] Tālāk tiesa vērtēs jautājumu par pieteicēja tiesībām uz pārtraukumiem dienesta izpildes laikā par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku.

Pieteicējs atsaucas un uz savu gadījumu attiecina Darba likuma 145.panta sestajā daļā noteikto, ka darba devējs piešķir papildu pārtraukumu darbiniekiem, kuri pakļauti īpašam riskam. Pārtraukuma ilgumu nosaka darba devējs pēc konsultēšanās ar darbinieku pārstāvjiem, un šie pārtraukumi ieskaitāmi darba laikā.

Tiesa norāda, ka pieteicējs minēto tiesību normu attiecinājis uz savu gadījumu nepamatoti, atbilstoši turpmāk norādītajam.

Iespējamie pārtraukumi dienesta pienākumu izpildes laikā amatpersonām noteikti Dienesta gaitas likuma 30.pantā. Minētā panta pirmā daļa noteic, ka pārtraukums šā likuma izpratnē ir īss laikposms periodā no dienesta pienākumu izpildes laika sākuma līdz beigām, kura ietvaros amatpersona nepilda dienesta pienākumus un kuru tā var izmantot pēc sava ieskata. Pārtraukuma ilgums nedrīkst būt īsāks par 30 minūtēm un to neieskaita dienesta pienākumu izpildes laikā. Savukārt atbilstoši Dienesta gaitas likuma 30.panta otrajai daļai amatpersonai ir tiesības uz vienu pārtraukumu, ja nepārtraukts dienesta pienākumu izpildes laiks ir ilgāks par sešām stundām, bet nav ilgāks par 12 stundām; diviem pārtraukumiem, ja nepārtraukts dienesta pienākumu izpildes laiks ir ilgāks par 12 stundām, bet nav ilgāks par 18 stundām; trim pārtraukumiem, ja nepārtraukts dienesta pienākumu izpildes laiks ir ilgāks par 18 stundām.

Tādējādi likumdevējs izsmeļoši noteicis amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm paredzētus pārtraukumus, ko noteicis speciālajā likumā, un, kā to pareizi atzinusi ministrija, šis saraksts nav paplašināms, atsaucoties uz amatu līdzību vai jebkādiem citiem apstākļiem.

[13.3] Tiesa skaidro, ka tulks un medicīnas darbinieks saņem darba līgumā noteikto atalgojumu, tomēr, veicot pienākumus īpašos apstākļos, piemēram, ieslodzījuma vietā, pretendē uz piemaksu par darbu, kas saistīts ar īpašu risku atbilstoši Darba likumā noteiktajam, līdzīgi minētais attiecas arī uz apmaksātu papildatvaļinājumu, jo šo darbinieku darba samaksu regulē Darba likuma normas. Savukārt pieteicēja darba samaksu, piemaksas regulē speciālās tiesību normas. Turklāt darba samaksas grozā (atkarībā no veicamo dienesta pienākumu sarežģītības, atbildības līmeņa un citiem pamatkritērijiem, kas ņemti vērā, izstrādājot amatu klasifikatoru un grupējot saimes un līmeņus mēnešalgu grupās) jau ir apzināti un ietverti kritēriji un riski, tajā skaitā par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku), ko paredz izvēlētā profesija, ieņemamais amats. Pieteicējs lūdz piešķirt to, kas jau ir ietverts viņa ikmēneša atalgojumā attiecībā par piemaksu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku.

Kā uz to pamatoti atsaucas ministrija rakstveida paskaidrojumos (sprieduma [3.4] punkts), kā arī pārvaldes pārstāvis tiesas sēdē sniegtajos paskaidrojumos, ierēdņiem un darbiniekiem ir atšķirīga loma un uzdevumi valsts pārvaldes funkciju īstenošanā, valsts vienpusēji regulē arī ierēdņu pilnvaras, darba tiesību aizsardzību, atalgojumu un sociālās garantijas, kā arī dienesta attiecību izbeigšanu, atšķiras atalgojums, sociālās garantijas. Līdz ar to ir pieļaujams, ka tiesības pildīt valsts civildienestu, salīdzinot ar darba tiesiskajām attiecībām, regulē citas tiesību normas, tas ir speciālās tiesību normas, un šis tiesiskais regulējums var būt atšķirīgs.

Tādējādi attiecībā uz amatpersonām un darbiniekiem ir pieļaujams arī atšķirīgs normatīvais regulējums par speciālām piemaksām.

[13.4] Tiesa atzīst par pamatotiem ministrijas secinājums, ka ar likumu „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi, kuru izdienas stāžs ir ne mazāks par 20 gadiem un kuri sasnieguši 50 gadu vecumu, nostiprinātas tiesības uz izdienas pensiju. Latvijas Republikas Satversmes tiesa ir atzinusi, ka izdienas pensija ir noteiktu profesiju pārstāvjiem paredzēta papildu sociālā garantija, kura tiek piešķirta, lai atlīdzinātu viņu veicamo pienākumu un darba apstākļu radīto nelabvēlīgo ietekmi uz viņu veselību un/vai ar attiecīgo amatu saistītos ierobežojumus (*Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.2006-13-0103 7.2.punkts*). Proti, tiesības saņemt izdienas pensiju nosakāmas attiecībā uz tādiem amatiem, kuriem raksturīga sevišķi nelabvēlīga ietekme uz nodarbinātajiem vai sevišķi ar attiecīgo amatu saistīti ierobežojumi. Tātad likumdevēja piešķirtās tiesības saņemt izdienas pensiju ir sekas, kas izriet no tā, ka attiecīgais amats būtiski atšķiras no citiem amatiem (*Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2019.gada 2.maija sprieduma lietā Nr.2018-14-01 15.punkts*).

Tādējādi, neparedzot atsevišķas piemaksas par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, likumdevējs paredzējis pārvaldes amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi kompensējošu mehānismu par darba apstākļu radīto nelabvēlīgo ietekmi.

[13.5] Vispārējais tiesiskuma jeb tiesību virsvadības princips nosaka, ka visa publiskā vara ir saistīta ar tiesībām, un tā var rīkoties tikai tiesību normu noteiktajos ietvaros. Tas attiecas arī uz valsts pārvaldi. Primāri tiesiskuma ievērošanas obligātumu nosaka tiesību normas *(E.Levits. Valsts pārvaldes iekārtas likuma koncepcija. Latvijas Vēstnesis, Nr.95, 26.02.2002.)*. Savukārt likuma prioritātes princips noteic, ka valsts pārvalde ir saistīta ar spēkā esošajām tiesību normām un tās pozitīvais pienākums ir rīkoties atbilstoši tām, bet negatīvais – atturēties no rīcības, ar kuru šīs tiesību normas tiktu pārkāptas *(Satversmes tiesas 2008.gada 27.marta spriedums lietā Nr.2007-17-05).*

No minētā secināms, ka amatpersonai, kura realizē publisko varu, savas tiesības un pienākumi ir jāsecina atbilstoši normatīvajiem aktiem un jārīkojas saskaņā ar tiem.

Līdz ar to secināms, ka ministrija nevar rīkoties pretēji tiesību normās noteiktajam un izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu, ja tiesību normas to neparedz.

Tas, ka pieteicējs tiesību normas interpretē atšķirīgi no pārvaldes un ministrijas, nonākot pie viņam vēlama rezultāta, neliecina, ka pārvaldes un ministrijas veiktā tiesību normu interpretācija ir nepareiza. Tiesa jau iepriekš spriedumā atzina pieteicēja izvēlēto tiesību normu, kas regulē jautājumus par speciālajām piemaksām par dienestu, kas saistīts ar īpašiem riskiem, attiecināmību uz pieteicēja gadījumu par kļūdainu. Pretēji pieteicēja apgalvojumam, ministrija pārsūdzētajā lēmumā ir sniegusi skaidrojumu gan tiesību normu un normatīvo aktu vēsturiskajiem rašanās pamatiem, kā arī izskaidrojusi, kāpēc uz pieteicēju papildus Dienesta gaitas likumā un Atlīdzības likumā noteiktajam nav attiecināmas arī pieteicēja uzskaitītās Darba likuma normas, kāpēc pieteicējam nepienākas apmaksāts papildatvaļinājums par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, un nav tiesības uz pārtraukumiem dienesta izpildes laikā par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku.

[14] Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Izvērtējot sprieduma [10] līdz [13] punktā secināto, tiesa atzīst, ka tiesību normas paredz speciālās piemaksas dažādu profesiju nozarēm par darbu (dienestu), kas saistītas ar īpašu risku, par nosacījumiem, kas saistīti ar amata (dienesta, darba) specifiku, par diplomātisko rangu, izdienu un speciālo dienesta pakāpi. Vienlaicīgi secināms, ka tiesību normas neparedz Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un pārvaldes amatpersonai ar speciālo dienesta pakāpi piešķirt speciālās piemaksas par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku. Līdz ar to pieteicēja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirta speciālā piemaksa par darbu (dienestu), kas saistīts ar īpašu risku, papildatvaļinājums un apmaksāts darba pārtraukums dienesta izpildes laikā par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, nav pamatots, tāpēc ir noraidāms.

[15] Pieteicējs pieteikumā lūdz atmaksāt zaudējumus, kas ir nesaņemtās piemaksas par darbu ar īpašu risku, no 2019.gada 1.marta līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim, kā to tiesas sēdē precizēja pieteicējs.

Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem [..], kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu administratīvajā procesā detalizēti regulē Valsts pārvaldes

iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums. Minētā likuma 7.panta pirmā un otrā daļa noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pamatums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta.

No minētā secināms, ka prasījums par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, bet tas ir saistīts ar pamatprasījumu. Tas nozīmē, ka persona administratīvajā tiesā var prasīt nevis vienkārši atlīdzinājumu kā tādu neatkarīgi no kaitējuma avota, bet tikai atlīdzinājumu par tādu kaitējumu, kas nodarīts ar prettiesisku administratīvo aktu vai faktisko rīcību (*Augstākās tiesas 2007.gada 11.maija sprieduma lietā Nr.SKA-364/2007 17.punkts*).

Tā kā tiesa ir atzinusi, ka pieteikums nav pamatots un pieteicējam nav tiesību saņemt piemaksas, papildatvaļinājumu un papildu pārtraukumus, līdz ar to ir noraidāms ir arī pieteicēja prasījums par zaudējuma piedziņu no nesaņemtās piemaksas par darbu ar īpašu risku, jo nav konstatējams atlīdzinājuma tiesiskais pamats.

[16] Pieteicējs atsaucas uz to, ka pārvalde nepareizi novērtēja riskus cietuma uzraugu veselībai, darba vides risku novērtējums Nr.2019/OSC/05 ir veikts nepilnīgi, tajā nav norādīti daudzi faktori, piemēram, darbs, kur iespējama saskare ar inficētiem audu šķidrumiem, infekcijām, tuberkulozi, inficētām asinīm, nezināmas izcelsmes ķīmiskām vielām, elektromagnētisko starojumu, nakts darbs, ieroča nēsāšana un pielietošana, saskarsme ar psihiatrijas nodaļas pacientiem un no alkoholisma un narkotiskām vielām atkarīgām personām, uz mūžu notiesātām personām. Pieteicēja ieskatā darba vides risku novērtējumā maksimālais darba vides risku novērtējums (troksnis, psiholoģiskā atmosfēra, vardarbība darbā, tuberkuloze) ir apzināti pazemināts. Savukārt ministrija, atsakoties izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu, kā arī atsakoties piemērot tiesību normas par piemaksu par dienestu ar īpašu risku, papildatvaļinājumu par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, papildu pārtraukumu, nav ņēmusi vērā visus darba vides riskus, nav pienācīgi šos riskus novērtējusi, pieteicējs pieteikumā norāda, ka ar šo pieteikumu vēlas panākt, lai ministrija veic atkārtotu darba vides risku izvērtēšanu atbilstoši faktiskajiem apstākļiem.

Tiesa skaidro, ka atbilstoši Valsts darba inspekcijas likumam, kā arī Darba aizsardzības likumam prasījumā par darba vides riska novērtējumu kompetentā iestāde, kura īsteno valsts uzraudzību un kontroli darba aizsardzības jomā un kurai šajā jomā ir pakļauti visi darba devēji, tostarp pārvalde, ir Valsts darba inspekcija.

Atbilstoši Darba aizsardzības likuma 2.pantam šī likuma mērķis ir garantēt un uzlabot nodarbināto un pašnodarbināto drošību un veselības aizsardzību darbā, nosakot darba devēju, nodarbināto un viņu pārstāvju, pašnodarbināto, kā arī valsts institūciju pienākumus, tiesības un savstarpējās attiecības darba aizsardzībā. Saskaņā ar minētā likuma 28.pantu par darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem vainīgās personas saucamas pie likumā noteiktās atbildības.

No minētā izriet, ka darba vides riska pārvērtējums notiek citā procesā, un minētajam nav ietekmes uz pieteicēja tiesībām saņemt pieteikumā prasīto labvēlīgo administratīvo aktu, jo pieteicēja tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu neizriet no darba aizsardzību reglamentējošām tiesību normām.

Turklāt no lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicējs, nepiekrītot 2019.gada 18.septembra darba vides risku faktoru novērtējumam Nr.2019/OCS/05 (*lietas 85.-98.lapa*), ir izmantojis tiesības vērsties Valsts darba inspekcijā, kas savas kompetences robežās novērtēja iespējamos darba aizsardzības pārkāpumus /Nosaukums/.

2020.gada 25.februārī veikti labojumi darba vides riska novērtējumā Nr.2019/OCS/05 (*lietas 134.-148.lapa*).

Valsts darba inspekcija 2020.gada 27.oktobra lēmumā Nr.12-VDI-121-2020-360 par lietvedības izbeigšanu administratīvā pārkāpuma lietā norādījusi, ka no pārvaldes puses ir novērtēti riska faktori, tajā skaitā nakts darbam, inficēšanas riskam, tuberkulozes riskam, šaujamieroču lietošanai, savukārt izvērtētajos ķīmiskajos riska faktoros nav norādīta iespēja riskam saskarē ar citām ķīmiskām vielām, nav izvērtēts riska faktors konvojēšanas laikā, līdz ar to darba devējs nav daļēji ievērojis noteikumu Nr.660 14.punkta prasības. Tāpat konstatēts, ka darba devējs ir nodrošinājis darbiniekiem pieeju HOP sistēmai, kur darbiniekam ir pieeja darba algas lapiņām, darba vides risku novērtējumam (*lietas 164.lapa*).

Savukārt 2020.gada 18.septembrī tapis jauns darba vides risku novērtējums Nr.2020/OCS/05 (*lietas 155.-162.lapa*). Ja pieteicējs nepiekrīt tā saturam, pieteicējam ir tiesības to apstrīdēt Valsts darba inspekcijā.

Vienlaicīgi tiesa norāda, ka Valsts darba inspekcija nav konstatējusi, ka pārvalde attiecībā uz Uzraudzības daļas amatpersonu darba drošības riskiem būtu noteikusi neatbilstošu šo risku pakāpi (līmeni).

Ievērojot to, ka izskatāmā pieteikuma priekšmets nav saistīts ar darba aizsardzību reglamentējošo aktu ievērošanu, tiesai nav pamata vērtēt tādus pieteicēja argumentus, kas saistīti ar darba vides riskiem, to izvērtējumu.

[17] Tiesa papildus norāda, tiesai nav pienākuma atbildēt uz pilnīgi visiem procesa dalībnieku izteiktajiem argumentiem, vien tiem, kuriem ir būtiska nozīme lietā (*Augstākās tiesas 2019.gada 5.jūlija sprieduma lietā Nr.A420204717 10.punkts*). Tiesa ir atbildējusi uz būtiskajiem pieteicēja argumentiem lietā, bet uz pārējiem, kam nav nozīmes no tiesību viedokļa, procesuālās ekonomijas nolūkā atbildes nesniegs.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirta speciālā piemaksa par darbu (dienestu), kas saistīts ar īpašu risku, papildatvaļinājums par dienestu, kas saistīts ar īpašu risku, apmaksāts darba pārtraukums, kas saistīts ar dienestu ar īpašu risku, un mantisko zaudējumu atlīdzināšana.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese D.Grabovska